Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до підготовки та проведення атестаційного екзамену

«ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
спеціальності В5 «Музичне мистецтво»
освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво»

фахова профілізація «Оперний спів»
фахова профілізація «Концертно-камерний спів»
фахова профілізація «Музичне мистецтво естради та джазу
(естрадно-джазовий спів)»

Професійна кваліфікація:
«Артист-вокаліст
(камерний / оперний / естради)»

Харків – 2025

Затверджено науково-методичною радою
Протокол № 9 від «26» червня 2025 року

Укладачі:

кандидат мистецтвознавства,
доцент, завідувач кафедри
музичного мистецтва естради та джазу Наталя ДРОЖЖИНА

кандидат мистецтвознавства,
доцент, завідувач кафедри
сольного співу та оперної підготовки Лариса ДЕРКАЧ

Атестаційний екзамен «Виконавська майстерність» є складовою підсумкової атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво» та проводиться у формі публічної демонстрації концертної програми відповідно до фахової профілізації здобувача освіти та має засвідчити рівень сформованості професійних компетентностей, досягнення програмних результатів навчання та готовність до самостійного професійного виконавства. Виконання концертної програми дає змогу комплексно оцінити рівень вокально-технічної підготовки, художньо-інтерпретаційне мислення, сценічну майстерність, творчу самостійність та здатність до професійної взаємодії з концертмейстером, ансамблем і аудиторією.

Метою атестаційного екзамену є комплексне оцінювання рівня сформованості професійних виконавських компетентностей та досягнення програмних результатів навчання, що виявляються у здатності здобувача освіти до самостійного вокального виконавства, створення та реалізації власної художньої концепції музичного твору, переконливого втілення художнього образу засобами вокальної та сценічної виразності, а також публічної презентації творчих результатів. Результати атестаційного екзамену засвідчують професійну готовність здобувача освіти до сольного та ансамблевого виконавства, участі у концертних, фестивальних та інших мистецьких проєктах і є підставою для присвоєння професійної кваліфікації *«Артист-вокаліст (камерний / оперний / естради)»*.

Умовою допуску до комплексного атестаційного екзамену з фаху є успішне виконання здобувачем освіти індивідуального навчального плану.

Основні завдання атестаційного екзамену:

- оцінити рівень вокально-технічної майстерності та сформованість навичок професійного співу;
- визначити здатність створювати й реалізовувати власну художню концепцію виконуваних творів;
- оцінити якість інтонаційної, тембрової, динамічної, артикуляційної та дикційної організації вокального виконання;
- визначити рівень стилістичної та жанрової диференціації вокальної інтерпретації;
- оцінити здатність передавати художній зміст музичного твору з урахуванням його музично-поетичної образності;
- визначити рівень сформованості навичок роботи з концертмейстером та іншими учасниками виконавського процесу;
- оцінити сценічну майстерність, артистизм і здатність до професійної комунікації з аудиторією;
- визначити рівень творчої самостійності та індивідуальності вокальної інтерпретації;
- оцінити здатність формувати драматургію та цілісну концепцію концертної програми;
- підтвердити готовність здобувача освіти до професійного сольного та ансамблевого вокального виконавства.

Атестаційний екзамен спрямований на комплексну перевірку сформованості загальних і спеціальних компетентностей та досягнення програмних результатів

навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво»:

Загальні компетентності:

ЗК2 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК4 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5 Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК6 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК9 Здатність працювати автономно.

Спеціальні компетентності:

СК1 Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК2 Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК3 Здатність розробляти і реалізовувати творчі проєкти зі створення, інтерпретації, аранжування та перекладу музики.

СК4 Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській діяльності.

СК5 Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної і виконавської інтерпретації.

СК7 Здатність аналізувати виконання музичних творів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, зокрема із використанням можливостей сучасних інформаційних ресурсів.

СК8 Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї та художню інтерпретацію під час публічного виступу.

Програмні результати навчання:

РН1 Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.

РН3 Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

РН4 Професійно аналізувати музично-естетичні стилі та напрями.

РН5 Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

РН6 Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН7 Володіти термінологією музичного мистецтва та його понятійно-категоріальним апаратом.

РН9 Здійснювати ефективне управління мистецькими проектами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення.

РН10 Приймати ефективні рішення в галузі культури і мистецтва, аналізувати альтернативи та оцінювати ризики.

Атестаційний екзамен передбачає публічну демонстрацію концертної програми, сформованої відповідно до фахової профілізації.

Екзаменаційна програма має відповідати освітньому та професійному рівню магістра, демонструвати індивідуальний творчий потенціал здобувача освіти та

охоплювати репертуар, який дає можливість комплексно оцінити його професійні компетентності. Під час формування концертної програми доцільно враховувати її жанрове та стильове різноманіття, художню й драматургічну цілісність, технічну та образно-емоційну складність репертуару, відповідність вокальній профілізації, можливість виявлення індивідуальної манери виконання, доцільність поєднання творів різного характеру, епохи та стилістики, а також загальну концепцію публічного виступу. До програми можуть входити твори різних жанрів і стилістичних напрямів відповідно до фахової профілізації здобувача освіти, зокрема камерно-вокальна, оперна, сучасна, естрадна, джазова та інша вокальна музика.

Загальна тривалість концертної програми має становити орієнтовно до 20–30 хвилин; програму виконують напам’ять.

Підготовка здобувача освіти до атестаційного екзамену здійснюється протягом усього періоду навчання та передбачає послідовне формування вокально-виконавських, інтерпретаційних, сценічних і комунікативних умінь. Проходження «Практики за фахом» обсягом 6 кредитів ЄКТС створює можливості професійного становлення здобувача освіти та передбачає набуття досвіду підготовки й реалізації виконавських програм, взаємодії з концертмейстерами та творчими ансамблями, а також участі у публічних мистецьких заходах. Відомості про результати практики та участь у творчих заходах відображаються у звіті з практики за фахом і можуть бути враховані під час комплексного оцінювання професійної готовності здобувача освіти до присвоєння кваліфікації *«Артист-вокаліст (камерний / оперний / естради)»*.

За результатами публічного виконання концертної програми екзаменаційна комісія, до складу якої долучено представників ринку праці (роботодавців), які мають переважне право голосу при ухваленні рішення щодо присвоєння / відмови у присвоєнні професійної кваліфікації *«Артист-вокаліст (камерний / оперний / естради)»*, встановлює рівень досягнення програмних результатів навчання та сформованості відповідних професійних компетентностей, передбачених ОПП «Музичне мистецтво», та практичну готовність здобувача освіти до професійного вокального виконавства.

Результати екзамену оголошуються у день його проведення після оформлення протоколів екзаменаційної комісії.

Критерії оцінювання

Оцінювання виконання концертної програми здійснюється за 100-бальною шкалою з урахуванням рівня вокально-технічної майстерності, художньої переконливості та інтерпретаційної самостійності, відповідності виконання жанрово-стильовим особливостям творів, сформованості художньої концепції та драматургії програми, якості використання засобів вокальної виразності, сценічної майстерності, дикції, артистизму та здатності до переконливої публічної презентації вокального твору.

Відповідність балів за шкалою ЄКТС та університетською шкалою

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЄКТС	ОЦІНКА ЗА ШКАЛОЮ УНІВЕРСИТЕТУ

90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
від 0 по 34	F	

90–100 – A – відмінно

Здобувач освіти демонструє високий рівень сформованості професійних вокально-виконавських компетентностей та повне досягнення програмних результатів навчання. Виконання характеризується високою вокально-технічною майстерністю, інтонаційною точністю, тембровою виразністю, якісною дикцією та переконливим володінням засобами музичної виразності. Здобувач освіти глибоко усвідомлює музично-поетичний зміст творів, створює та послідовно реалізує власну художню концепцію, демонструє стилістичну й жанрову точність, сформоване драматургічне мислення та індивідуальність інтерпретації. Взаємодія з концертмейстером є професійною та художньо органічною.

Виконання відзначається артистизмом, сценічною свободою, емоційною переконливістю та високим рівнем комунікації з аудиторією. Концертна програма має цілісну художню концепцію та засвідчує готовність здобувача освіти до самостійного професійного вокального виконавства.

82–89 – B – добре

Здобувач освіти демонструє достатньо високий рівень сформованості професійних вокально-виконавських компетентностей та досягнення основних програмних результатів навчання. Виконання є професійно підготовленим, технічно стабільним і стилістично переконливим.

Художня концепція загалом сформована та реалізована, проте окремі інтерпретаційні рішення можуть бути недостатньо глибокими або послідовними. Засоби вокальної виразності використовуються доречно. Дикція, фразування, інтонація та сценічна поведінка загалом відповідають професійному рівню. Можливі окремі технічні, інтонаційні, дикційні, стилістичні або сценічні неточності, які не порушують загальної художньої цілісності виконання.

75–81 – C – добре

Здобувач освіти демонструє достатній рівень сформованості вокально-виконавських компетентностей та загалом досягає визначених програмних результатів навчання. Виконання є професійно спрямованим, але має окремі недоліки технічного, художньо-інтерпретаційного або сценічного характеру.

Художній задум простежується, однак його реалізація не завжди є послідовною та переконливою. Здобувач освіти володіє основними засобами вокальної виразності, проте не завжди використовує їх достатньо диференційовано. Можуть спостерігатися окремі проблеми з інтонацією, диханням, дикцією, фразуванням, динамікою, тембровою виразністю або взаємодією з концертмейстером.

64–74 – D – задовільно

Здобувач освіти демонструє мінімально достатній рівень сформованості професійних вокально-виконавських компетентностей та часткове досягнення програмних результатів навчання.

Виконання демонструє загальне володіння вокальним апаратом і основними засобами музичної виразності, але характеризується помітними технічними та художніми недоліками. Художня концепція недостатньо сформована або реалізована непослідовно. Спостерігаються проблеми з інтонаційною стабільністю, диханням, фразуванням, дикцією, артикуляцією, динамікою, тембровою організацією, стилістичною відповідністю чи драматургією виконання. Сценічна поведінка недостатньо впевнена, артистична виразність обмежена.

60–63 – E – задовільно

Здобувач освіти демонструє мінімальний рівень сформованості вокально-виконавських компетентностей, достатній лише для виконання окремих професійних завдань, та мінімально допустимий рівень досягнення відповідних програмних результатів навчання.

Виконання має суттєві технічні та художні недоліки, однак загалом дозволяє розпізнати музичний і словесний текст, жанрово-стильові ознаки та основний художній зміст творів. Вокальна інтерпретація недостатньо сформована, драматургія та засоби виразності використовуються обмежено. Спостерігаються невпевненість, недостатня артистичність, проблеми з дикцією, інтонацією, фразуванням або сценічною комунікацією.

35–59 – FX – незадовільно

Здобувач освіти демонструє недостатній рівень сформованості професійних вокально-виконавських компетентностей та не досягає мінімально необхідного рівня програмних результатів навчання.

Виконання характеризується значними вокально-технічними помилками, інтонаційною нестабільністю, недостатнім володінням засобами вокальної та музичної виразності, проблемами з дикцією і фразуванням, відсутністю цілісної художньої концепції. Здобувач освіти не демонструє необхідної самостійності в інтерпретації, сценічної впевненості та артистичної виразності. Виявлений рівень підготовки не забезпечує належної готовності до професійного вокального виконавства.

0–34 – F – незадовільно

Здобувач освіти не демонструє сформованості професійних вокально-виконавських компетентностей та не досягає програмних результатів навчання, необхідних для професійного виконавства.

Виконання не відповідає професійному рівню магістра, характеризується значними вокально-технічними та художніми недоліками, порушенням цілісності музичного й словесного тексту та відсутністю сформованої інтерпретаційної концепції. Здобувач освіти не демонструє належного володіння вокальною технікою, не здатний самостійно реалізувати художній задум та здійснити

переконливу публічну презентацію вокального твору. Відсутні ознаки сформованості компетентностей, необхідних для присвоєння професійної кваліфікації «Артист-вокаліст».